▲ Naše výprava pod sopkou Arenal

Costa Rica (3)

Z nádherné oblasti od řeky San Juan jsme odjeli směrem na jih do oblasti sopek. Odpočinuli jsme si u kávy v restauraci Las Iguanas. Ta je známa obrovskou koncentrací tvorů, kteří jí dali název. Na stromech nad restaurací a v korytě vedle tekoucí říčky je možné pozorovat velké množství zpola ochočených leguánů zelených všech barevných variant. Byli zelení, hnědí nebo zářivě oranžoví. Pokoušeli jsme se je počítat, ale když jsme se blížili ke stovce, museli jsme přestat, neboť se mnozí mezitím přemístili na jiné větve. Několik jich bylo také na střeše restaurace a dělali tak živou reklamu. Zastavili jsme v jednom dalším městečku na oběd. Na polévce plavalo několik krásných květů, které nebyly jenom na ozdobu, ale byly určeny i k jídlu. Na krmítko umístěné u rušné silnice se slétaly v hojném počtu tangary modré a tiriki tovi. Odpoledne jsme dorazili k sopce Arenal, kde jsme navštívili nádherný vodopád v pralese. Voda pod ním byla poměrně studená, a tak jsme se nakonec koupali jenom já s Petrem. Přitom v okolí se nachází několik termálních pramenů a lázní. Přejeli jsme do krásné ekolodge na ubytování. Zde jsme se ještě vykoupali v bazénu s vodou vyhřátou od sluníčka. Z vody jsme pozorovali několik tangar letních *Piringa rubra,* které jsou celé šarlatově červené, nebo černočervené tangary obojkové *Ramphocelus sanguinolentus,* všude přítomné tangary zpěvné *Ramphocelus passerinii,* tangary zlatomodré *Bangsia arcaei* a také kubánky velké, které sbíraly semínka trav. Při návratu do městečka La Fortuna, kde jsme doplňovali zásoby, jsme cestě viděli čerstvě zabitého smrtelně jedovatého křovináře.

Při rozednění jsme sledovali ptáky přilétající na nedalekou papájovou plantáž. Bylo zde hejno aratingů rudočelých a také spousty plodožravých ptáků. Nejlépe se nechal fotit mravenčík zebrovitý *Thamnophilus doliatus*. Na rozkvetlých keřích kolem našich chatek se živilo několik kolibříků pruhoocasých *Threnetes ruckeri*. Po snídani jsme přijeli k sopce Arenal (1633 m). Ta je jednou z nejčinnějších sopek v celé Americe. Národní park Arenal byl založen roku 1995. Současně s rezervacemi Tenorio, Miravalles a Monteverde tvoří Area de Conservación Arenal, chráněnou oblast, která zahrnuje převážnou většinu pohoří Cordillera de Tilarán. Nachází se zde polovina všech živočišných druhů známých v Kostarice. Největší atrakcí je ale opět sopka. Činná je již od roku 1500. Poslední výbuch proběhl v roce 1968, přišlo při něm o život 80 lidí a 45 000 kusů dobytka. Od té doby je vulkán zdánlivě v klidu, ale přesto, zejména v noci, skýtá úžasnou podívanou. Nejlepší místo na noční představení vulkánu je ze severní a západní strany kopce. Činnost sopky se mění den ode dne. Někdy z ní vytéká žhavá láva a do vzduchu létají kameny, jindy zase jen klidně bublá.

V bambusovém lese pod sopkou jsme pozorovali modré sojky středoamerické *Calocitta formosa*, aratingy aztécké a rodinnou skupinku guanů horských. Ti nebyli nijak plaší a nechali se nás přiblížit na vzdálenost 7–8 metrů. Bohužel, přesto bylo fotografování v hustém porostu obtížné. Při stoupání jsme viděli spousty rozkvetlých orchidejí. Spustil se ale obrovský déšť s větrem, takže jsme všichni hodně promokli a Arenal jsme viděli pouze v oblacích popele, který sopka chrlí. Po obědě jsme se dohodli

▲ Mravenčík zebrovitý – *Thamnophilus doliatus*

▲ Tangara masková – *Tangara larvata*

▲ Harmonizující pár aratingů rudočelých

na změně programu. Nechce se nám platit astronomické vstupné do termálů a raději jedeme do malé indiánské rezervace poblíž – Centro Ecologico Maleku Arafaf. Rezervaci spravují indiáni kmene Maleku. Výnosy ze vstupného a prodeje suvenýrů jdou na rozvoj komunity. Součástí je také motýlí voliéra s mnoha druhy motýlů v různém stádiu vývoje. Viděli jsme také několik druhů žabek včetně známé listovnice, ze savců lenochody, aguti a v dutině spícího kynkažu. Na krmítku se schází mnoho nádherných druhů ptáků: kolibřík pruhoocasý *Threnetes ruckeri*, trogon černohrdlý *Trogon rufus*, mravenčík zebrovitý *Thamnophilus doliatus*, tangara masková *Tangara larvata*, louskač dlaskozobý *Oryzoborus funereus*, lesňáček pruhoocasý *Phaeothlypis fulvicauda*, dvojice nádherných libohlásků – libohlásek Bonapartův *Euphonia hirundinacea a* libohlásek žlutotemenný *Euphonia luteicapilla*, květomil modrý *Cyanerpes cyaneus*, momot rezavohlavý *Baryphthengus martii* nebo menší druh guanů, čačalaka šedohlavá *Ortalis cinereiceps*. U jezírka bylo vidět několik volavčíků člunozobých *Cochlearius cochlearius* se zvláštním zobákem (ve tvaru loďky). Rezervace je sice poměrně malá, ale skýtá výborné možnosti k pozorování a fotografování ptáků. Poté jsme se vrátili na ubytování a večer pozorovali ptáky v okolí.

Ráno opět pozorujeme aratingy a další ptáky. Pokračujeme po cestě do Monteverde. Zastavujeme v menším městečku, kde já s Kostasem doprovázíme Zdeňka na lékařské ošetření, protože ho již několik dnů bolí zub. Ošetření je na výborné úrovni včetně rentgenu atd. Nakonec nás překvapuje cena 20 USD za výborné ošetření včetně všech poplatků. Jedeme kolem umělého jezera Arenal, kde fouká neskutečný vítr. Údajně zde takto fučí stále, protože kolem jezera probíhá průrva mezi pohořími a dochází zde k výměně vzduchu mezi karibskou a pacifickou oblastí. Tento velmi silný vítr činí z jezera oblíbený cíl pro windsurfing a plachetnice. Zamilovali si ho i rybáři, neboť zdejší okouni váží kolem 4 kg. Leží v nadmořské výšce 1 798 metrů a rozkládá se na ploše 124 km^2. Vzniklo roku 1973. Jde o největší kostarické jezero, je zásobárnou pitné vody pro oblast Guanacaste a také hnacím motorem pro vodní elektrárnu.

V regionu spadnou každoročně vydatné dešťové srážky. Celoroční úhrn činí 4 500 mm a nenastupuje zde prakticky žádné období sucha, třebaže v době od ledna do května prší méně. Nepromokavé oblečení se zde proto stává nutností. Přijíždíme do rezervace Bosque Nuboso Santa Elena kolem hory Santa Elena (1 650 m) – 3 km^2 chráněného území. Rezervace zahrnuje nádherný mlžný prales, ve kterém podle slov průvodce

▲ Sojka středoamerická – *Calocitta formosa*

neprší asi jen 30 dnů v roce. Takže promokáme a trpí i fotoaparáty a kamery, které za chvíli některým z nás odmítají pracovat. Pozorujeme endemitního kosa horského, který je celý šedý s červeným zobákem, nebo trogona oranžovohlavého a tangaru křovinnou *Chlorospingus ophthalmicus*. Podle průvodce zde vzácně zalétá pouze jeden druh papoušků, a to amazónek bělohlavý. Kostas se nás ptá, proč se mraky točí kolem hory. Správná odpověď zní: „Protože do čtverce by to nešlo".

Flóra je ale opravdu nádherná. V sytě zeleném porostu vyčnívají pravěké stromové kapradiny. Pozorovat hustě zalesněné kopce s hlubokými údolími je opravdu uchvacující. Tato oblast je považována za klenot mezi mlžnými pralesy. Na nocleh přejíždíme do srdce této oblasti – městečka Santa Elena, které vzniklo roku 1951. Jsou zde obchody, restaurace, hotely, turistické a informační kance-

▲ Libohlásek žlutotemenný – *Euphonia luteicapilla*

▲ Medvídek kynkažu

▲ Samice kvezala chocholatého

láře, banka i malá klinika. Zdejší městečko založili přistěhovalci ze Severní Ameriky, hlásící se k mírumilovné náboženské skupině Quakerů, kteří byli vězněni. Po propuštění z vězení začali tito lidé hledat místo, kde by mohli žít v míru. Bylo jich dohromady čtyřicet čtyři. Nakonec se rozhodli pro Kostariku, pro oblast Monteverde. Bylo to dostatečně daleko od San José a také zdejší pozemky byly levné. Začali farmařit a vyrábět sýr. V začátcích produkovali přibližně 10 kg sýru za den, nyní je to přibližně 1 000 kg denně. V dnešní době se rozváží zdejší sýr po celé Kostarice. Právě oni se postarali o ochranu mlžného pralesa i jeho popularizaci.

Další den jsme navštívili rezervaci Monteverde Cloud Forest Reserve. Je domovem odhadem pro 2 500 rostlinných druhů včetně mnoha orchidejí, přibližně 490 druhů hmyzu a více než 100 druhů ptáků. Při velkém štěstí je možno pozorovat i kvesala. V parku se nachází devět různě dlouhých (od 1 do 6 km) a obtížných tras. Prší tady o něco míň než včera. Ptáků moc nevidíme, nejvýraznější je modrá sojka kápová *Cyanolyca cucullata.* Obdivujeme především porosty nádherných stromových kapradin. Přes cestu nám přeběhl kinkažu, který připomíná plyšového medvídka. Medvídek kynkažu *(Potos flavus)* je malá stromová šelma, příbuzná mývalům a nosálům. Přestože je to převážně noční živočich, ukázal se nám v celé své roztomilosti. Poté jsme vyšli z rezervace a teprve jsme zažili „ornitologický orgasmus". Na krmítka v blízké restauraci „U Kolibříka" přilétaly desítky kolibříků. Podařilo se nám určit následující druhy: kolibřík chiapapský *Amazilia candida,* kolibřík středoamerický *Amazilia cyanura*, kolibřík fialkový *Campylopterus hemileucurus,* kolibřík zelený *Colibri thalassinus*, kolibřík zelenoplášťíkový *Elvira chionura,* kolibřík subtropický (zelenotemenný) *Heliodoxa jacula*, kolibřík fialovohrdlý *Lampornis calolaemus*, kolibřík vulkánový *Selasphorus flammula a* kolibřík šedobřichý *Phaethornis gui* s protaženým ocasem. Tedy devět druhů za hodinku pozorování! Jsou poměrně krotcí, i přes téměř nepřetržitý déšť se dají dobře fotit. Na večer ještě navštěvujeme herpetárium, kde jsou vystaveni téměř všichni zde žijící hadi, ale také želvy a ještěři. Vyslechneme i malou přednášku o jedovatosti hadů a sérech. Potom jdeme do terária Ranario, které se zaměřuje na žáby. Zde žabky vylézají až po setmění a průvodce, malý klučina s baterkou, nám je všechny ukazuje. Během prohlídky se stačí naučit pár českých slovíček, jako třeba „mala žaba".

Překrásného obyvatele Monteverde zelenočerveného kvesala chocholatého *(Pharomachrus mocinno costaricensis*) touží spatřit většina návštěvníků země. Tento úžasný trogon se vyskytuje v oblasti zasahující od jižního Mexika až po severní Panamu, tedy víceméně na celém území Střední Ameriky. Byl velmi ceněným u starých Aztéků a Mayů. V jazyce Aztéků znamená slůvko quetzali „nádherný". Společně s nefritem bylo překrásné pestrobarevné peří kvesala užíváno v mayských městech jako oběživo. Peří kvesala měla rovněž v oblibě mayská šlechta, která jeho prostřednictvím dávala na odiv svou zbožnost a společenskou nadřazenost; z peří kvesalů byly rovněž vytvářeny čelenky nejvyššího aztéckého božstva, opeřeného hada Quetzalcoatla. Především samečci, jejichž ocasní pera (svrchní krovky ocasní) mohou dorůstat až 60 cm délky, jsou dodnes oblíbeným cílem pytláků. Samičky jsou daleko nenápadnější, postrádají chocholku i nádherný ocas, mají tmavý zobák a šedé břicho. Tito ptáci se živí různými plody, občas i hmyzem a dalšími bezobratlými. Hnízdí v dutinách odumírajících stromů s prostorným vchodem. Samečci drží ocas vzpřímeně proti stěně dutiny, aby si jej nepoškodili. Samičky snášejí 1–2 vejce, na kterých sedí 18 dnů. Mláďata krmí zpočátku pouze hmyzem. Nejlepší podmínky pro pozorování kvesalů nabízejí zbývající porosty horského mlžného lesa, kde je možno tyto opeřené klenoty spatřit. V době dozrávání různých plodů dochází k místní migraci kvesalů zejména mezi výškovými pásmy. Kvesaly je velmi těžké zahlédnout především kvůli jejich plachosti a jasně zelenému peří, nápadnému sice na pohled, však ve skutečnosti ptákům umožňuje se skrýt mezi zeleným listovím lesa a červenými květy epifitů. Největší hrozbou, jíž musejí kvesalové čelit, je destrukce jejich přirozeného životního prostředí, horského mlžného lesa. Kvesalové jsou v Kostarice oficiálně chránění. Bohužel v Monteverde dozrávají jejich oblíbené plody až několik týdnů po naší návštěvě, a tak jsme zde žádného nespatřili.

Spali jsme v krásném hotelu v Santa Eleně. Večer bylo poměrně chladno a vlhko. A tak jsme vytáhli i kousky teplého oblečení, které jsme jinak v Kostarice vůbec nepotřebovali. Zahřívali jsme se nejenom vyprávěním „o požáru Národního divadla", jak činil jeden známý český polárník.

Ing. Josef Nožička – Uherské Hradiště
primaroute@nozicka.cz
Foto: autor

GENEXONE

Genexone s.r.o. ,
Legionářská 1319/10
779 00 Olomouc

www.genexone.cz
Email: genexone@seznam.cz
info@genexone.cz
Telefon: +420 773 602 369
+420 585 242 042

Stanovení POHLAVÍ U PTÁKŮ a detekce virových infekcí cirkovirózy a polyomavirózy (PBFD + APV) molekulární metodou analýzy DNA

❖ z kapky krve (na odběrové kartě nebo na vatě –zasíláme zdarma)
❖ přímý odběr po předchozí domluvě
❖ ze 3-5 živých pírek

Základní ceník vyšetření za 1 kus včetně DPH platný od 1. 1. 2011:

Určení pohlaví		PBFD + APV		Pohlaví + PBFD + APV	
1-5 vzorků	360,- Kč	1-5 vzorků	690,- Kč	1-5 vzorků	990,- Kč
6-10	340,- Kč	6-10	590,- Kč	6-10	890,- Kč
11-20	320,- Kč	11-20	520,- Kč	11-20	790,- Kč
21-30	300,- Kč	21-30	450,- Kč	21-30	690,- Kč
31 a více	280,- Kč	31 a více	420,- Kč	31 a více	590,- Kč

Certifikáty o výsledku: černobílé bez laminování - zdarma!
Barevné s laminováním: 50,- Kč za 1 certifikát
Poštovné a balné 50,- Kč za zásilku

Možnosti platby: převodem, na dobírku popř. hotovostní platbou v laboratoři
Bankovní spojení: Komerční banka 43-2370630287/0100 Variabilní symbol: vlastní číslo mobilu